

MINISTERUL AFACERILOR INTERNE

ACADEMIA DE POLIȚIE „ALEXANDRU IOAN CUZA”

Nr. _____ din _____

NECLASIFICAT

Exemplar nr. __

TEZA DE DOCTORAT

TEMA: CONSIDERAȚII PRIVIND LOCUL ȘI ROLUL SERVICIULUI DE PROTECȚIE ȘI PAZĂ DETERMINAT DE DINAMICA FACTORILOR DE RISC DIN MEDIUL DE SECURITATE

- REZUMAT -

CONDUCĂTOR DE DOCTORAT:

Prof.univ.dr. **Țuțu PIȘLEAG**

DOCTORAND:

TOMA Cătălin Robert

**Teză elaborată în vederea obținerii titlului de
DOCTOR în domeniul
ORDINE PUBLICĂ ȘI SIGURANȚĂ NAȚIONALĂ**

**București
2016**

CUPRINSUL LUCRĂRII

INTRODUCERE

Capitolul I ASPECTE TEORETICE PRIVIND SERVICIILE DE INFORMAȚII CARE RĂSPUND DE REALIZAREA OBIECTIVELOR STRATEGIEI NAȚIONALE DE APĂRARE A ȚĂRII

1.1. Determinările dinamicii mediului internațional de securitate asupra instituțiilor cu atribuții legale în domeniu

1.2. Certitudini și așteptări, limite și posibilități privind activitățile structurilor de informații

1.3. Principalii factori care determină existența unui sistem unic de informații

Concluzii parțiale

Capitolul II SERVICIUL DE PROTECȚIE ȘI PAZĂ, PARTE INTEGRATĂ A COMUNITĂȚII NAȚIONALE DE INFORMAȚII

2.1. Repere evolutive și argumente pentru asigurarea înaltelor personalități

2.2. Scurt istoric al înființării și funcționării Serviciului de Protecție și Pază în România

2.3. Evoluția Serviciului de Protecție și Pază

2.4. Factori hotărâtori în organizarea structurilor specializate de protecție și pază

2.5. Protecția demnitarilor, necesitate de realizare a securității naționale

2.6. Principalele misiuni ale Serviciului de Protecție și Pază

Concluzii parțiale

Capitolul III MUTAȚII ÎN MEDIUL DE SECURITATE DUPĂ 11 SEPTEMBRIE 2001

3.1. Dinamica riscurilor și amenințărilor la adresa mediului de securitate

- 3.1.1. Parametrii sistemului internațional de securitate
- 3.1.2. Tendințe și perspective la nivel global
- 3.1.3. Riscuri și amenințări la adresa securității interne și internaționale
- 3.2. Evaluarea problematicii terorismului în context euroatlantic
- 3.3. Mediatizarea terorismului după 11 septembrie 2001
- 3.4. Redefinirea strategiilor de acțiune ale structurilor de protecție și pază sub impactul provocărilor începutului de secol
 - 3.4.1. Redefinirea conceptelor de securitate
 - 3.4.2. Impactul acțiunilor teroriste asupra pazei și intervenției la obiectivele strategice și protecției și pazei înalților demnitari
 - 3.4.3. Principalele măsuri defensive (antiterorism) și ofensive (contraterorism), de prevenire și combatere a terorismului și crimei organizate
 - 3.4.4. Ora care a schimbat lumea. Restructurări post-septembrie 2001 și necesitatea cooperării în „intelligence”

Concluzii parțiale

Capitolul IV CONSIDERAȚII PRIVIND MANAGEMENTUL CRIZELOR CARE POT INFLUENȚA STRUCTURILE DE PROTECȚIE ȘI PAZĂ

- 4.1. Mutații produse în regândirea și redefinirea crizelor sub impactul mediului de securitate
 - 4.1.1. Considerații generale
 - 4.1.2. Parcursul aranjamentelor de gestionare a crizelor
- 4.2. Regândirea forțelor, mijloacelor și procedeele de gestionare a crizelor
- 4.3. Reevaluarea formelor și procedeele de acțiune folosite în acțiunile militare antiteroriste
 - 4.3.1. Acțiuni militare antiteroriste în timp de pace și în situații de criză
 - 4.3.2. Acțiuni militare antiteroriste pe timp de război

4.3.3. Forțele speciale, modalitate de răspuns la provocările începutului de secol

Concluzii parțiale

Capitolul V COOPERAREA SERVICIULUI DE PROTECȚIE ȘI PAZĂ CU STRUCTURILE DE PROFIL DIN ALTE STATE PENTRU PREGĂTIRE ȘI EXECUTAREA ACȚIUNILOR SPECIFICE

5.1. Cooperarea dintre Serviciul de Protecție și Pază și celelalte organe de stat cu atribuții în domeniul securității naționale extinse

5.2. De la securitatea națională extinsă, la securitatea internațională. Un posibil model

5.3. Un exemplu practic de cooperare în domeniul securității. NATO

5.4. Lecții învățate. Cooperarea Serviciului de Protecție și Pază cu structuri specifice din alte state pentru pregătirea și executarea acțiunilor specifice

5.5. Limite și riscuri în cooperarea inter-servicii

5.6. Creșterea formelor de cooperare multilaterală și mutual avantajoasă

CONCLUZII ȘI PROPUNERI

BIBLIOGRAFIE SELECTIVĂ

INTRODUCERE

Secolul XX, în aria organizării socio-politică este apreciat în raport de capacitatea lui de a genera valori, de a asigura realizarea intereselor și necesitățile cetățenilor, comunităților sociale, națiunii și statului. Autoritățile publice în compunerea cărora intră, de regulă, oameni cu competențe manageriale și profesionale (denumite generic înalte personalități) sunt protejate prin lege și apărate prin structuri specializate cu competențe bine determinate.

Principala misiune a acestora este de a asigura prin orice fel de misiuni specifice viața, integritatea corporală și starea de sănătate a înaltelor personalități, împotriva factorilor de risc, amenințărilor, agresiunilor și stărilor de pericol de orice natură. Ca urmare, vectorii de amenințare sau de agresiune (care vizează înaltele personalități) pot fi persoane, organizații extremiste de factură internă, organizații suprastatale interesate să destabilizeze ordinea publică sau ordinea constituțională, acțiune încurajată și de alți cetățeni. Constituția, legile interne și internaționale aplică preocuparea pe linia realizării măsurilor de protecție și pază pentru înaltele personalități în planul asigurării stării de securitate la nivel național, regional sau internațional. Fondul problemei este acceptabil pentru toate statele democratice, însă modalitățile de realizare sunt specifice și ancorate în caracterul național.

Secolul XX, unic prin apariția și dispariția fulgerătoare a celor mai mari imperii, în desfășurarea ciclurilor celor două războaie mondiale, în salturi tehnologice, este secolul cel mai revoluționar și cel mai prolific în bune și rele. Situațiile de criză cu care s-a confruntat acest secol, fragilitatea echilibrului conceput de polii de putere aflați în dispută, ne evidențiază cât de mult ne-am înșelat ori de câte ori existența omenirii a depins de simple întâmplări. Fie că aceste confruntări au fost mondiale sau regionale, religioase, civile, rasiste,

etnice, coloniale etc., toate au fost purtate în numele unor drepturi sacre, strămoșești, legitime etc., astfel încât secolul XX a cunoscut toate situațiile care pot recurge din relațiile violente dintre oameni. Ca urmare, există strânse legături între serviciile de protecție și pază și societatea pe care o apără, în particular tipul de stat și regimul politic pe care le-a creat și pentru care funcționează.

Dacă acceptăm ideea, cel puțin teoretic, că serviciile de protecție și pază adună sau ar trebui să adune în rândurile lor, după criterii bine fundamentate și verificate în timp, esența inteligenței unei societăți, atunci se poate deduce (printr-o logică simplă) că aceste instituții nu pot fi nici mai bune, nici mai rele, decât societatea a cărei securitate și siguranță o apără, ori regimul politic care le fixează cadrul juridic de activitate.

Argumentul cercetării. Având în vedere mediul național și internațional de securitate, incert și fluid, situațiile de criză de diferite tipologii privind securitatea înaltelor personalități au luat o amploare deosebită, aplicarea în timp a măsurilor preventive de protecție și pază fiind unul din atuurile gestionării acestora. Lipsa de inițiativă și mai ales de intervenție în protecția și paza înaltelor personalități, poate duce la instabilitate în viața politică și socială. Totodată, avem în vedere și faptul că protecția și paza înaltelor personalități sunt nu numai o realitate ci și finalitatea întregii activități a Serviciului de Protecție și Pază, bineînțeles a aceleia progresiste și democratice.

Actualitatea temei este evidențiată de nevoia fundamentării teoretico-metodologice ale conceptului de protecție și pază, ca element de securitate națională, a rolului și importanței acestui concept în gestionarea noului mediu de securitate. Avem în vedere și faptul că, percepția publică a serviciilor de protecție și pază este cel mai adesea erodată, iar imaginea lor trece de la o extremă la alta. Totul depinde de nivelul de cultură, educație și instruire în

domeniu, mentalitate și nu în ultimul rând, de ceea ce, în termeni pur tehnici, se numește pregătirea contrainformativă a populației. Tocmai de aceea, noi ne-am propus în teza de doctorat să redefinim și să regândim provocările la care sunt supuse structurile de protecție și pază în acest început de secol și mileniu, având în vedere mutațiile din mediul de securitate, sensurile și determinările prin care încearcă să se exprime noua ordine mondială.

Premisa demersului științific, respectiv gradul de investigare al problemei, o constituie în special, dinamica transferurilor din relațiile internaționale, cu precădere începând cu secolul XXI. În contextul restrângerii executării unor drepturi asupra deciziilor politice, permutării politicilor publice la nivel diplomatic, sensurile medierii conflictelor în etapa pre și postconflict, se impune cu necesitate instituționalizarea conceptului de protecție și pază ca o disciplină sau un program de studiu. Aderarea României la structurile euroatlantice, participarea trupelor românești la gestionarea conflictelor internaționale, tendințele uneori imprevizibile privind globalizarea, riscul terorist etc., sunt teme care justifică și impun existența și dezvoltarea unei culturi de securitate.

Problema cercetării o reprezintă identificarea dinamicii mediului de securitate asupra activității serviciilor de protecție și pază, a căror activitate este garantată prin Constituție, Legi și Convenții internaționale.

Obiectul cercetării este reprezentat de elaborarea unui prototip al activităților serviciilor de protecție și pază, în cooperare cu alte structuri de securitate, ca element fundamental de securitate națională extinsă.

Scopul cercetării constă în conceptualizarea și elaborarea unor soluții în vederea adoptării acțiunilor serviciilor de protecție și pază, în vederea adoptării regimului juridic de garantare a drepturilor și libertăților fundamentale, la

relațiile vieții sociale aflate într-o continuă schimbare din punct de vedere economic și politic.

Obiectivele cercetării sunt specifice unui demers teoretic îmbinat cu metoda sociologică empirică, concentrându-ne efortul de cercetare pe următoarele direcții de bază:

- determinările dinamicii mediului internațional de securitate asupra instituțiilor cu atribuții legale în domeniu, cu evidențierea unor certitudini, așteptări, limite și posibilități;

- reperele evolutive, ca argument privind asigurarea protecției și pazei înaltelor personalități și factorii hotărâtori în organizarea structurilor specializate de protecție și pază;

- evoluția misiunilor de protecție și pază ca o necesitate a protecției demnitarilor și de realizare a securității naționale;

- principalele mutații în mediul internațional de securitate după 11 septembrie 2001 și impactul acestora asupra securității naționale și internaționale și implicit asupra serviciilor de protecție și pază;

- evoluția problematicii terorismului în context euroatlantic și a impactului acțiunilor teroriste asupra serviciilor de protecție și pază;

- regândirea și redefinirea strategiilor de acțiune ale structurilor de protecție și pază sub impactul provocărilor începutului de mileniu;

- reevaluarea și regândirea formelor, procedurilor, forțelor și mijloacelor folosite în acțiuni militare antiteroriste, în timp de pace, în situații de criză și în caz de război;

- forțele speciale, modalitate de răspuns la provocărilor începutului de secol;

- cooperarea Serviciului de Protecție și Pază cu structurile de profil pentru

pregătirea și executarea misiunilor specifice;

- prezentarea unui posibil model, având în vedere trecerea de la securitatea națională extinsă la securitatea internațională;

- lecțiile învățate; cooperarea Serviciului de Protecție și Pază cu structuri asemănătoare din alte state pentru pregătirea și executarea acțiunilor specifice;

- prezentarea unor studii de caz privind atentatele împotriva unor înalți demnitari, cu concluzii evidente pentru modul de acțiune al serviciilor de protecție și pază și, mai ales, pentru participanții la diferite adunări publice.

Metodologia cercetării este aleasă astfel încât să valorificăm idei, concepte, teorii, paradigme, principii ale științelor sociale, politice și militare, dintr-o perspectivă interdisciplinară. În concordanță cu obiectul și scopul cercetării, a resurselor utilizate în acest sens, am folosit atât metoda cantitativă cât și metoda calitativă. Lucrarea de doctorat armonizează aspecte extrem de dinamice, deschise unor modificări rapide, de cele mai multe ori chiar imprevizibile. Ne referim în special la:

- elaborarea unor concluzii cu putere de generalizare, permis de interesul structurat de tip cantitativ, reușind astfel să separăm generalul de particular, semnificativul de nesemnificativ;

- interesul sociologic individual care denotă o atentă aplecare către faptul concret și cu precădere către faptul social investit cu putere de semnificație;

- analiza documentelor oficiale, cu un evident discernământ (ceea ce permite ca fiecare document să fie evaluat atât în litera cât și în spiritul său) evidențiindu-se sensul și semnificațiile sale;

- observarea indirectă (apreciem noi o calitate a lucrării) probată prin faptul că documentul este studiat în bogăția sa de determinări;

- metoda bibliografică (am pus accent pe un evident discernământ în

selectarea bibliografiei) folosind acele lucrări care aduc puncte de vedere originale în raport cu tema cercetată (nu avem de a face cu o colecție de citate, ci o lectură critică a materialului bibliografic);

- un alt evident câștig este metoda monografică, devreme ce demersul științific reușește să fie nu doar o colecție de impresii și de noutăți fulgurante ci o sinteză coerentă și unitară asupra problematicii abordate; metoda modulării teoretice prin care înțelegem capacitatea de a ridica la putere, de a construi un model abstract susceptibil să genereze noi abordări și posibile delimitări constructive.

Cercetarea, în ansamblul ei, face apel la date, metode și practici din domeniul politologiei, relațiilor internaționale, științelor militare, al științelor culturale, al sferei informativ-operative.

Inovația științifică și valoarea teoretică a lucrării este susținută de fundamentele teoretice și metodologice solide, adecvate temei, în elaborarea tezei de doctorat avându-se în vedere: abordarea interdisciplinară a problematicii structurilor de informații care asigură realizarea securității naționale și cu precădere a celor de protecție și pază; conturarea unui posibil model al trecerii de la securitatea națională extinsă la securitatea internațională; prezentarea unor studii de caz privind atentatele unor înalte personalități; construirea unor lecții învățate privind limitele și riscurile de cooperare inter-servicii și a cooperării Serviciului de Protecție și Pază cu structuri specifice din alte state pentru pregătirea și executarea acțiunilor specifice.

Valoarea aplicativă a tezei de doctorat constă în aceea că răspunde complexității problemelor pe care le ridică o asemenea problematică aflată la confluența unor domenii de abordare între care s-au instituit raporturi complexe, nu odată divergente. Apreciem că, în acest consens, instituționalizarea

conceptului de protecție și pază ca o nouă disciplină academică ori ca program de studiu ce are în vedere realizarea unei culturi de securitate prin informare, prin aducerea informației privind elementele decizionale mai aproape de opinia publică.

Demersul științific a urmărit, într-o *primă etapă*, fundamentarea teoretică a investigației științifice, prin acumularea de documente doctrinare, texte normative și referințe bibliografice referitoare la tematica supusă analizei, cu misiunea de a identifica instrumentele conceptuale adecvate cu care operează cercetarea academică și a statuării codului de analiză al tezei. Acest lucru face obiectul capitolelor I și II al lucrării și evidențiază contribuțiile teoretice aduse la îmbunătățirea cunoașterii în domeniu. În acest sens, s-au valorificat abordările teoretice privind serviciile de informații care răspund de realizarea Obiectivului Strategic de Apărare al Țării și sunt prezentate reperele evolutive ale apariției și maturizării Serviciului de Protecție și Pază, a factorilor hotărâtori în organizarea și funcționarea acestuia, a necesității protecției și pazei înaltelor personalități și a dinamicii continue a misiunilor de protecție și pază.

Cea de-a *doua etapă* a demersului științific marchează analiza mutațiilor din mediul de securitate după 11 septembrie 2001, cu accent pe: dinamica riscurilor și amenințărilor din mediul instabil de securitate; regândirea și rezolvarea problematicii terorismului în context euroatlantic; redefinirea strategiilor de acțiune ale structurilor de protecție și pază sub impactul provocărilor începutului de secol și mileniu. Toate acestea fac obiectul de cercetare al capitolului III al tezei de doctorat.

Analiza particularităților privind acțiunile structurilor de protecție și pază, influențate de modalitățile de acțiune la pace, în situațiile de criză și în caz de război sunt prezentate și, credem noi, bine argumentate în capitolul IV, care

constituie *etapa a treia* a demersului științific. Sunt radiografiate modalitățile de regândire și reevaluare a formelor, procedeele, forțelor, mijloacelor și de constituire/generare a forțelor speciale, ca o modalitate de răspuns la provocărilor începutului de secol.

Etapa a patra a demersului științific, apare ca o necesitate, ca un corolar al primelor trei etape și al primelor patru capitole, având în vedere activitatea Serviciului de Protecție și Pază, o structură mică, dar foarte bine reprezentată atât în plan național cât și internațional. Astfel, capitolul V este destinat scanării modalităților și rezultatelor cooperării Serviciului de Protecție și Pază cu structuri similare din țară și străinătate de profil, pentru pregătirea și executarea misiunilor specifice. Acestea sunt prezentate sub forma unor lecții învățate, evidențiind limitele și riscurile în cooperarea inter-servicii precum și modalitățile de creștere a formelor de cooperare multilaterală și mutual avantajoasă.

Concluziile la care am ajuns în urma finalizării acestui demers științific, prezentate pe larg la sfârșitul tezei de doctorat, evidențiază faptul că, în opinia noastră, mediul de securitate are o dinamică uneori imprevizibilă, totul începe la umbra păcii, iar efectele sunt foarte greu de controlat, mai ales pierderile colaterale (populația civilă) și formele migrației, cu o amploare în ascensiune. S-au amplificat riscurile și amenințările neconvenționale care au dus printre altele la revigorarea alarmantă a naționalismului etnic și religios, la adâncirea decalajelor economice și sociale, cu efecte negative asupra stării de securitate. Ca urmare, locul și rolul Serviciului de Protecție și Pază în Strategia de Apărare a Țării este foarte bine definit, mai ales că are și un specific: de foarte multe ori ziua începe dimineața și se termină dimineața și, uneori ne aducem aminte când se întâmplă ceva.

Demersul științific, se așează cu argumente, alături de eforturile care s-au

depus, mai ales în ultimii ani, pentru regândirea conceptelor teoretice și practice ale serviciilor de protecție și pază românești, din perspectiva dinamicii mediului de securitate intern și internațional, de evoluția statului român și a regimului democratic.

Capitolul I

ASPECTE TEORETICE PRIVIND SERVICIILE DE INFORMAȚII CARE RĂSPUND DE REALIZAREA OBIECTIVELOR STRATEGIEI NAȚIONALE DE APĂRARE A ȚĂRII

Schimbările majore survenite în mediul internațional de securitate, în special pe plan european, nu puteau să rămână fără urmări în privința organizării și gestionării problemelor de siguranță națională.

Vidul de securitate care a caracterizat zona centrală și de est a Europei până în momentul extinderii treptate a N.A.T.O. și U.E. a generat pentru statul român o serie de amenințări și riscuri de securitate, unele complet noi, altele cunoscute dar îmbrăcând forme, manifestări sau intensități cu totul noi.

Restructurarea mediului de securitate după 1990 a favorizat și o translație de la amenințările clasice de tip militar către cele neconvenționale, mult mai subtile, mai „soft”, dar și mult mai greu de identificat și contracarat. Resimțirea acută a efectelor acestui proces s-a materializat în noi direcții de acțiune a unor structuri în organizarea serviciilor românești de informații.

Calitatea conducerii la nivel strategic depinde de capacitatea factorilor de decizie de a cunoaște și stăpâni complexitatea și evoluția în plan politic, economic, social, militar, diplomatic, psihologic, cultural, tehnico-științific, ideologic etc.

Principalii factori de risc la adresa securității naționale și internaționale:

- existența în plan regional sau subregional a unor tensiuni și conflicte militare ce se pot extinde, precum și a unor acumulări necontrolate și destabilizatoare de forțe și tehnică de luptă în spațiul de interes strategic al României;
- proliferarea și diseminarea necontrolată a tehnologiilor și materialelor nucleare, a mijloacelor de nimicire în masă, a armamentelor și mijloacelor letale neconvenționale;
- prelungirea unor dificultăți interne de natură economică, financiară și socială care afectează critic și vital funcționarea societății românești;
- expansiunea rețelelor și activităților teroriste și a crimei organizate transnaționale;
- deteriorarea mediului ambiant prin nerespectarea normelor ecologice, precum și existența în proximitatea frontierelor naționale a unor obiective cu grad ridicat de risc;
- limitarea accesului statului român la unele resurse vitale pentru populație și economie;
- acțiuni ce pot aduce atingere statului român și instituțiilor sale democratice, care conduc la separatism, xenofobie, intoleranță și conflicte etnice și religioase.

În rezumat, în momentul de față se pot enumera câteva situații concrete ce caracterizează situația internațională și care pot avea impact asupra României, și anume: menținerea instabilității din spațiul ex-sovietic, criza economică, războaiele civile, tensiunile sociale, lupta pentru putere, nesiguranța în ținerea sub control a forțelor armate, opoziția fermă a Rusiei față de extinderea *NATO*; menținerea unor divergențe, în special de ordin economic, între statele din

Europa Occidentală, precum și divergențele *SUA-UE*; continuarea procesului de extindere a structurilor euro-atlantice; menținerea statutului *SUA*, de singură superputere mondială, concomitent cu acțiunea unor state europene de a diminua influența americană în Europa; ascensiunea islamismului în Europa și, în special, în Balcani; continuarea și amplificarea înarmărilor neconvenționale și apariția de noi puteri nucleare; menținerea, și chiar extinderea zonelor de conflict local, de diferite nuanțe; tendința revizuirii acordului privind armamentul convențional din Europa.

Luând în calcul elementele prezentate mai sus, putem defini *factorii* care reclamă crearea unui sistem național unic de cercetare în România, după cum urmează:

- cunoașterea în permanență și în volum complet a amenințărilor externe, prezente și de perspectivă, care ar putea afecta securitatea națională;
- amplificarea factorilor de risc la adresa României, în special dinspre statele învecinate;
- înrăutățirea, sub toate aspectele, a situației interne din România, cu consecințe deosebit de grave la adresa instituțiilor fundamentale ale statului, afectarea drepturilor și libertăților fundamentale ale cetățenilor, toate punând în pericol însăși integritatea și unitatea statului;
- opțiunea României pentru integrarea în structurile euro-atlantice, în această perspectivă, serviciile de informații românești trebuie să fie interoperabile cu serviciile similare occidentale;
- acțiunea României pentru crearea și menținerea unei regiuni de stabilitate în Balcani și în Europa;
- participarea, în cunoștință de cauză, la operațiile multinaționale de menținere a păcii;

- menținerea și dezvoltarea relațiilor pe multiple planuri cu toate statele lumii, funcție de interesele naționale ale României;

- monitorizarea tuturor acțiunilor forurilor internaționale cu impact direct sau indirect asupra României;

- stabilirea, din timp, a întregii game de misiuni ce revin comunității informative a României și repartizarea pe servicii a sarcinilor specifice fiecăruia;

- coordonarea permanentă și unitară a activității serviciilor de informații;

- exercitarea controlului civil asupra activității serviciilor de informații;

- evitarea paralelismelor în activitate, a concurenței neloiale între servicii și a suspiciunilor care se mai întâlnesc, ca o reminiscență a perioadei totalitare din România;

- redimensionarea și restructurarea serviciilor de informații, funcție de nevoile actuale și de perspectivă ale României în domeniul informativ;

- dezvoltarea cadrului legislativ privind organizarea și funcționarea comunității informative a României, inspirându-se din activitatea democrațiilor occidentale, dar cu păstrarea specificului și interesului românesc.

Putem afirma că ideea creării unui serviciu național unic de cercetare reprezintă o necesitate pentru România. Această necesitate rezultă și din analiza modului de funcționare actuală a serviciilor de informații românești. Comunitatea informativă a României a fost creată în temeiul Hotărârii Consiliului Suprem de Apărare a Țării nr. 146 din 18.11.2005, având ca scop organizarea și coordonarea unitară a activității de informații în ce privește securitatea națională. Comunitatea funcționează în cadrul Consiliului Suprem de Apărare a Țării și reprezintă rețeaua funcțională a autorităților publice din sistemul securității naționale, bazată pe unitatea de scop, obiective și strategie, asigurată prin informațiile furnizate de

componentele Comunității Naționale de Informații.

Componentele acestei structuri sunt instituții autonom-administrative ale statului cu atribuții în domeniul securității naționale, precum și departamente specializate în culegerea de informații din cadrul Ministerului Apărării Naționale respectiv al Ministerul Afacerilor Interne, astfel: Serviciul Român de Informații, Serviciul de Informații Externe, Direcția Generală de Informații Armatei, Direcția de Informații și Protecție Internă.

CAPITOLUL II

SERVICIUL DE PROTECȚIE ȘI PAZĂ, PARTE INTEGRATĂ A COMUNITĂȚII NAȚIONALE DE INFORMAȚII

Istoria scrisă a omenirii consemnează apariția primelor personalități în momentul constituirii statelor. Apariția primelor asocieri umane a condus, implicit și la apariția primilor conducători. Orice conducător, pentru a impune o anumită ordine în grupul pe care îl conduce, nu va putea satisface pe toți membrii acestuia și automat vor apare și nemulțumiți. Orice nemulțumit va încerca să obțină ceea ce dorește prin forță, devenind practic o amenințare la adresa conducătorului. Lucifer, întruchiparea răului, a dezordinii, s-a răzvrătit împotriva conducătorului său, Dumnezeu. Deci, a înfăptuit un atentat contra autorității și ordinii stabilite.

Conducătorul, liderul, căpetenia au apărut ca o necesitate socială și numai prin menținerea autorității acestuia se menține și ordinea socială. De aceea vechii indieni consemnau în Panciatranta: „Bărbatul cel mai de seamă dintr-o familie trebuie apărat din toate puterile. Odată cu pieirea lui, piere și familia; căci spițele nu mai merg după ce s-a rupt butucul roții”.

Publius Syrus afirma încă din antichitate: „Toți sunt în siguranță când e

apărat unul singur”.

Această realitate subliniată în plan teoretic a dobândit chiar de la început valențe practice. Necesitatea apărării ordinii, ierarhiei și implicit a acelor care le simbolizează, s-a materializat prin apariția unui sistem de protecție și pază, la început primitiv, ca însăși organizarea umană la vremea respectivă, dar rapid instituționalizat și continuu perfecționat.

Însă din zorii istoriei, când individul constituia veriga principală, sunt semnalate acțiuni violente desfășurate pe linia asigurării nevoilor primare. Treptat, pe măsura asocierilor umane, apar noi motivații ale acțiunilor violente: câștigarea poziției de conducător; extinderea teritorială și obținerea unei bunăstări în detrimentul altui grup uman; folosirea forței de muncă subjugată etc.

Ca în orice organizare a ființelor și în cea umană apar amenințările la adresa conducătorilor. Aceștia sunt vizați atât de indivizii propriului sistem cât și de cei aparținând altor sisteme.

La 200 de ani de la Revoluția franceză, anul 1989 se înscrie în conștiința omenirii, ca anul marilor schimbări istorice care a marcat destinul multor popoare, în special al celor din Europa Centrală și de Est.

Anticipate de unele state europene, aceste schimbări se succed într-un ritm aproape uluitor. Căderea Zidului Berlinului, unificarea celor două Germanii, schimbările sociale radicale în state ca Polonia, Cehoslovacia, Ungaria. Noul val al mișcărilor social politice pornit din Europa Centrală se îndrepta, ca într-un joc al dominoului, tot mai mult spre Europa de Est, cu forme de manifestare mai mult sau mai puțin violente. Dacă în ex-republica Cehoslovacia „schimbarea istorică” a fost unanim recunoscută ca „Revoluția de catifea”, în România, ultimul bastion al comunismului european, evenimentele au căpătat un aspect

dramatic, confruntându-se cu rezistența înverșunată a celor ce nu doreau în primul rând cedarea puterii și schimbarea vechilor structuri.

Revoluția din decembrie 1989 din țara noastră, împotriva regimului dictatorial, a intervenit pe fondul unei crize puternice economice, sociale și politice, marcată de incapacitatea guvernării comuniste de a găsi soluții de rezolvare la grava situație în care ajunsese poporul român.

În zilele revoluției din decembrie 1989, capitala amintea de teatrul de acțiuni al unui război civil. În aceste împrejurări, la 26 decembrie 1989, responsabilii militari au propus crearea unui grup embrionar de protecție, format din patru ofițeri ai forțelor armate, care să asigure, în măsura posibilităților, securitatea fizică a membrilor marcanți ai Frontului Salvării Naționale, organism înființat la 22 decembrie 1989.

În acele momente grele de menținere a ordinii publice, Ministerul Apărării Naționale a luat inițiativa formării unui mic grup de protecție, apelând la propriile sale cadre, pentru asigurarea pazei și protecției demnitarilor, recent înființatului Consiliul Frontului Salvării Naționale. Ordinul i-a surprins pe fiecare la datorie, fie apărând instituțiile administrației locale, fie în post la cazarmă. Același ordin suna în continuare clar și concis: *Să fie tineri, devotați patriei și onoarei militare, bine pregătiți profesional!*

În aceste condiții deosebite, Consiliul Provizoriu de Uniune Națională a înființat, prin *Decretul nr. 204/07.05.1990, Unitatea Specială de Pază și Protocol (U.S.P.P.)*, în subordinea Ministerului Apărării Naționale (în competența Brigăzii de Gardă).

Unitatea Specială de Pază și Protocol a primit misiunea de a asigura atât paza și protecția demnitarilor români, cât și a celor străini pe timpul vizitelor acestora în țara noastră.

După înființarea noilor organisme ale puterii de stat, Unitatea Specială de Protecție și Protocol a fost trecută în componența instituției prezidențiale, în baza *Legii nr. 1 din 1990*.

În noua structură, unitatea era abilitată cu protecția președintelui, a premierului, a demnitarilor români, a înaltelor oficialități străine pe timpul prezenței lor în țara noastră, precum și cu paza sediilor de lucru și reședințelor acestora.

După promulgarea *Legii privind siguranța națională*, Unitatea Specială de Pază și Protocol a devenit un organism independent. La *15 noiembrie 1990*, Consiliul Suprem de Apărare a Țării a adoptat *Regulamentul de organizare și funcționare a Serviciului de Protecție și Pază*.

În baza acestei hotărâri, Serviciul de Protecție și Pază devine autoritate publică administrativă autonomă și își desfășoară activitatea pe baza prevederilor Regulamentului aprobat de Consiliul Suprem de Apărare a Țării, aflându-se în același timp sub controlul Parlamentului României.

Persoanele care au dreptul să beneficieze de protecție și obiectivele a căror pază se asigură de către Serviciului de Protecție și Pază sunt stabilite de Consiliul Suprem de Apărare a Țării prin regulamentul de organizare și funcționare.

În scopul îndeplinirii misiunilor stabilite prin lege, Serviciul de Protecție și Pază organizează și execută activități pentru prevenirea și contracararea oricăror acțiuni prin care s-ar atenta la viața, integritatea fizică, libertatea de acțiune și sănătatea persoanelor a căror protecție o asigură.

Serviciul de Protecție și Pază este abilitat prin lege să organizeze și să desfășoare activități de culegere, verificare și valorificare a informațiilor necesare îndeplinirii atribuțiilor ce-i revin.

Totodată, Serviciul de Protecție și Pază poate executa, independent sau

în cooperare cu alte organe prevăzute de lege, misiuni de prevenire și contracarare a acțiunilor teroriste care vizează persoanele cărora li se asigură protecție și/sau obiectivele din competență.

Pentru îndeplinirea misiunilor stabilite prin lege, Serviciul de Protecție și Pază colaborează cu Ministerul Apărării Naționale, Ministerul Afacerilor Interne, Serviciul Român de Informații, Serviciul de Informații Externe, Serviciul de Telecomunicații Speciale, cu alte ministere și structuri ale administrației publice centrale și locale.

Pe timpul misiunilor specifice care impun cooperarea cu alte instituții, Serviciul de Protecție și Pază coordonează activitatea tuturor forțelor participante.

Serviciul de Protecție și Pază este organ de stat cu atribuții în domeniul siguranței naționale și îndeplinește atribuțiunile stabilite prin legea 191/1998 cu modificările și adăugirile ulterioare.

Serviciul de Protecție și Pază, în cadrul siguranței naționale, este o componentă specială care are ca rol organizarea și executarea unor activități pentru prevenirea și anihilarea oricăror acțiuni prin care s-ar atenta la viața, integritatea fizică, libertatea de acțiune și sănătatea personală a demnitarilor, a căror protecție este obligat s-o asigure.

Se acordă o importanță mare activității specifice din sfera amenințărilor de atentat, acestea fiind *cea mai gravă manifestare prin care se aduce atingere persoanelor protejate*.

Prevenirea atentatelor la adresa înaltelor personalități în stat, constituie în lume o activitate deosebit de complexă, extrem de specializată, desfășurată de structura cu statut autonom dar puternic integrată sistemului general de realizare a siguranței naționale.

Importanța misiunilor este stabilită în conformitate cu cerințele demnitarilor, în deplină confidențialitate, cu forțe și mijloace proprii, dar fără a încălca legile și normativele ce guvernează activitatea celorlalte instituții cu atribuții în domeniul *securității naționale*. Astfel, Serviciul de Protecție și Pază stabilește concepția, dă misiunea de luptă, le adaptează în funcție de specificul misiunii și situației informativ-operative, asumându-și întreaga răspundere.

CAPITOLUL III

MUTAȚII ÎN MEDIUL DE SECURITATE

DUPĂ 11 SEPTEMBRIE 2001

Modul de acțiune asimetric al organizațiilor teroriste, nerespectarea nici unei fel de reguli sau norme de drept al conflictelor armate, ale dreptului internațional sau cel puțin al unor norme de etică și morală dictate de asumarea unor valori general-umane acceptate de lumea civilizată mișcorează gradul de predictibilitate al acțiunilor acestora și în consecință determină creșterea pericolozității acțiunilor teroriste și le mărește eficiența în mod corespunzător.

Structurile de protecție și pază ale statelor uneori nu sunt pregătite în mod adecvat pentru a combate și contracara amenințarea acțiunilor teroriste, care s-au amplificat rapid până la un nivel nemaiațins până în prezent, determinat de creșterea resurselor de care dispun acestea, combinate cu accesul la tehnologii moderne, organizare și conducere eficiente și flexibile, o doctrină și o ideologie agresivă.

Măsurile preconizate în demersul nostru contribuie la ameliorarea acestei situații. Soluțiile propuse conduc la racordarea conceptuală la sistemul de luptă antiteroristă utilizat în structurile de protecție și pază principalelor state NATO cât și la crearea unui sistem normativ și instituțional adecvat.

Lupta împotriva fenomenului terorist nu are conotații etnice și nici religioase, ci ține de o anumită confruntare cu fanatismul.

În ciuda unor asemenea obstacole, noua ordine internațională are la bază noi criterii, toate cu vocație și de inspirație globală.

Primul, dezvoltarea unei triade: America de Nord, Japonia-China-India-Rusia și zona economică a Uniunii Europene determină o accentuare a cel puțin două dimensiuni importante ale securității internaționale: dimensiunea „Nord-Sud” și dimensiunea „centru-periferie” în sistemul economico-social.

Al doilea, posibilitatea accesului la înalta tehnologie, resurse și alte materiale, ce a determinat existența și perfecționarea unui sistem eficient de control și deseminări sub toate aspectele sale.

Al treilea, apariția unui sistem internațional, a unor modele de rezolvare a problematicii interne și externe.

Al patrulea, redefinirea conceptului de putere lucru cerut de previziunile strategice 2010-2020, mai ales de către Rusia și China.

În lipsa unor criterii unanim acceptate analiza conflictelor și a crizelor care pot afecta structurile de protecție și pază scoate în evidență o serie de riscuri care au marcat începutul de secol: instabilitate politică și economică determinată de lupta pentru putere; globalizarea și fenomenul tranziției; terorismul sub toate aspectele acestuia și mai ales finanțarea acestui fenomen; crima organizată, internă și transfrontalieră sub toate formele de manifestare a acesteia; degradarea mediului, accesul la resursele naturale și exploatarea negândită a acestora în special de corporații internaționale; accesul la tehnologii care pot asigura construcția de arme de distrugere în masă.

Analiza acestor tipuri de riscuri confirmă câteva tendințe globale care pot afecta securitatea națională cu toate componentele sale: statul este victimă și, în

același timp, generator al unora dintre riscurile menționate mai sus; caracterul transnațional al unor riscuri le face greu de încadrat și combătut în cadrul unor strategii naționale; caracterul asimetric al riscurilor este soluția adoptată de diverși actori pe scena internă și internațională pentru a face față strategiilor bazate pe forța militară convențională. De exemplu tehnicile de luptă asumate de multe forțe insurgenționale au la bază tacticile atacurilor teroriste, în scopul de a câștiga superioritate în gherila urbană; marea majoritate a riscurilor au un caracter societal, cu efecte multiple și pe durată lungă la nivel individual, grupai și social: accidentul nuclear de la Cernobîl, epurări etnice, sărăcie, foamete și malnutriție etc.

Forțele Speciale destinate acțiunilor de contraterorism au un înalt grad de operativitate și profesionalizare precum și o mobilitate sporită.

Reevaluarea doctrinelor specializate, care pot îndeplini în condiții de eficiență și oportunitate misiunile încredințate, astfel, Forțele Speciale au o structură organizatorică apropiată de cele clasice, diferențiindu-se prin nivelul de pregătire, dotare, finanțare și conducere.

În condițiile actuale, este necesar ca Serviciul de Protecție și Pază să dispună de forțe, și să fie gata în permanență să le utilizeze, dacă este necesar, ceea ce presupune un efort permanent de modernizare, în primul rând doctrinară. În consecință, reforma Serviciului de Protecție și Pază vizează printre reperele sale strategice fundamentale și sistemul de doctrine.

Într-o viziune sistemică acesta constituie unul din elementele de referință în cadrul dialogului pentru statutul României ca membru NATO și membru al Uniunii Europene. Preocupările permanente în vederea pregătirii și executării misiunilor de protecție și pază, ca și experiența dobândită de statele membre NATO în principalele acțiuni din cei 25 ani, al studierii domeniului doctrinelor militare, au determinat căutări de soluții pentru rezolvarea unor probleme complexe, geneza de idei și

formularea de principii care să stea la baza pregătirii și conducerii forțelor de protecție și pază pe timp de pace, în situații de criză și la război.

Doctrina este concepută ca un ansamblu de principii fundamentale care dirijează forțele în urmărirea unui obiectiv. Aceste principii sunt imperative, dar aplicarea lor impune rațiune, judecată. Dincolo de principiile fundamentale, doctrina este adaptată politicii de apărare, tipurilor de angajare prevăzute și posibilităților sistemelor de arme. Ea precizează liniile de concepere a acțiunilor și modalitățile de a le conduce. Doctrina exprimă modul în care fiecare nivel de acțiune (eșalon) concepe să conducă acțiunile sau angajările în concordanță cu obiectivele eșalonului superior, contextul și mijloacele de care dispune la un moment dat. Este, deci, un ansamblu de noțiuni fundamentale de la care acțiunile sunt conduse și coordonate pentru a atinge obiectivele atribuite forțelor de protecție și pază.

Complexitatea elaborării unei doctrine este dată de complexitatea extremă a crizelor actuale și de interferența aspectelor civile și militare. Doctrina permite manifestarea voinței de a percepe interacțiunile numeroșilor actori non-militari: populații, organizații neguvernamentale (ONG), organizații internaționale, agenți economici, organizații teroriste, participanți necombatantți, elemente turbulente etc. Posibilitatea unei angajări a forțelor de protecție și pază a crescut considerabil. Dincolo de misiunile tradiționale, permanente, folosirea forței în alte acțiuni este o realitate cotidiană.

Doctrina trebuie să se adapteze contextelor de criză, întotdeauna altele, la care trebuie să răspundă rapid și cu eficacitate. Ea trebuie să contribuie la evoluția procesului de gândire pentru o competență crescută și o mai bună eficacitate a folosirii forțelor în raport cu un mediu în permanentă evoluție.

În etapa actuală se remarcă o tendință puternică de adaptare a conținutului doctrinelor structurilor de protecție și pază determinate de: contextul regional de

securitate; diferențierea și integrarea cunoștințelor științifico-militare; sporirea importanței pregătirii economice, morale, informaționale și psihologice a țării și a tuturor elementelor structurilor de protecție și pază; sporirea ponderii cunoștințelor tehnice; modelarea acțiunilor de protecție și pază; întrebuințarea pe scară largă a modelelor matematice și cibernetice în luarea deciziilor.

Mediul de securitate se află într-o dinamică continuă, generând modificări și adaptări rapide și continue care impun factorilor de decizie răspunsuri adecvate, regândite, realiste care să țină cont de tendințele și perspectivele mediului de securitate, nici un stat, astăzi, acum nu poate instrumentele de putere fără a lua în calcul forțele, tendințele și perspectivele globale, zonale și regionale.

Tendințele afirmate în mediul internațional reprezintă resursele pe care le imprimă acțiunea forțelor. Doctrina este înainte de toate un document viu, destinat unei rescrieri periodice.

Cunoașterea contextului geostrategic, a riscurilor și amenințărilor, a tipologiei acțiunilor, a modului de angajare permite forțelor de protecție și pază să facă față unei diversități de situații, să ducă acțiuni foarte diferite servind interesele naționale, valorile europene și mondiale într-un cadru internațional cu multe fațete.

Dacă ne referim la contextul geopolitic și strategic regional și subregional, precum și la cel al situației interne, tipul cel mai probabil de agresiuni vizând România ar fi acțiunile terorist-diversioniste desfășurate de forțe externe, interne sau cele combinate la care participă forțe externe, în cooperare cu elemente teroriste ostile interne. Acestea generează „conflictele asimetrice” pe care le studiază doctrinele. În cadrul conflictelor asimetrice avem de-a face cu forțe neconvenționale, cu structuri, dimensiuni, echipamente, tehnologii și doctrine diferite. Obiectivele politice, economice, sociale, militare se întrepătrund. Se adaugă imposibilitatea identificării caracteristicilor adversarului.

Studiul conținutului fizionomiei și principiilor acțiunilor antiteroriste are o mare importanță teoretică și practică, deoarece oferă posibilitatea de a cunoaște mecanismul acestora, de a ține seama de el și a adopta formele și procedeele de acțiune cele mai adecvate, în funcție de specificul situației, în timp de pace, de criză și la război.

Este timpul ca problematica terorismului să fie încorporată în conținutul unor noi reglementări ce vor sta atât la baza pregătirii personalului, cât și a planificării și desfășurării acțiunilor de protecție și pază. Prin urmare, în consonanță cu reglementările existente deja, problematica terorismului poate fi inclusă în următoarele documente ce urmează a fi elaborate: doctrina forțelor speciale, această categorie de trupe dispunând de structuri și proceduri capabile să asigure participarea la îndeplinirea unor misiuni antiteroriste; doctrina antiteroristă, care să conțină principalele elemente referitoare la concepția de întrebuințare a forțelor în acțiuni contra terorismului: principii de întrebuințare, forțe și mijloace participante, reguli și procedee de acțiune, pregătirea, desfășurarea și conducerea acțiunilor; doctrinele structurilor de protecție și pază, în care să fie implementate, potrivit cu specificul acestora, misiunile și procedeele de acțiune în lupta antiteroristă; manualele pregătirii prin diferite cursuri în care să fie stipulate, în mod concret, reguli și procedee de luptă pe timpul participării la acțiuni antiteroriste.

CAPITOLUL IV

CONSIDERAȚII PRIVIND MANAGEMENTUL CRIZELOR CARE POT INFLUENȚA STRUCTURILE DE PROTECȚIE ȘI PAZĂ

Toate perioadele de criză, având în vedere caracteristicile principale ale acestora și mai ales imprevizibilitatea începutului, sfârșitului și a modului de

manifestare, afectează toate structurile Serviciului de Protecție și Pază. Momentele dificile ale desfășurării crizelor politice, economice, militare, sociale, cultural, pe baza acumulării treptate a unor tensiuni, disfuncții și chiar disfuncționalități, determină regândirea ordinii existente. Dar, să evidențiem că de cele mai multe ori percepția este diferită, interesele sunt diverse, spațiile de confruntare se diversifică continuu, toate având ca efect exprimarea vulnerabilității și fragilității sistemelor.

Prin labirinturile care proliferază, drumul spre viitor devine extrem de dificil, stările de nesiguranță socială și economică se acutizează și se amplifică, teama de nesiguranță se instalează peste tot, situațiile conflictuale se înmulțesc și se diversifică, iar unele dintre ele se radicalizează, devin violente, orizontul de proiecție politică, socială și economică se micșorează și se estompează.

Situațiile de criză și de precriză se caracterizează prin:

Pe plan intern: intensificarea mișcărilor politice, fragilitatea doctrinelor și creșterea numărului partidelor politice; apariția și proliferarea extremismului de tot felul și a terorismului transfrontalier; instabilitatea economică (criza economică) și degradarea condiției umane alături de instabilitatea socială; migrația sub toate formele sale; creșterea neîncrederii în clasa politică și mișcări sociale numeroase; intensificarea crizei organizate transfrontaliere sub toate formele sale de manifestare; corupția și spălarea banilor etc.

Pe plan zonal, regional și global: apariția și răspândirea tendințelor de reșezare a frontierelor alături de apariția de noi state; amplificarea traficului ilegal și răspândirea contrabandei; migrația legală și ilegală; răspândirea rețelelor transnaționale ale crimei organizate; apariția societăților fantomă și a unor state sponsor pentru crima organizată și terorism; apariția, dezvoltarea și multiplicarea bazelor de pregătire ale teroriștilor; proliferarea diferendelor etnice; războaie de secesiune etc.

De cele mai multe ori, cauzele interne/externe, subiective/obiective, intrinseci fenomenului social și, deopotrivă, exterioare acestuia, nu sunt percepute separat, ele se combină și interpătrund într-un sistem complex de determinări care-l pun pe cercetător într-o postură foarte greu de imaginat, de înțeles, de analizat și mai ales de evaluat. Dacă, totuși, cercetătorul poate reveni asupra fenomenului și, în cele din urmă, poate ajunge la identificarea adevăratelor cauze, factorii de decizie nu au această posibilitate.

Din acest motiv, există tendința de a trece repede peste realități, sub pretextul că, în cazul unor crize care pot degrada în conflicte sângeroase și de lungă durată, este mai bine să fie tăiat dintr-odată nodul gordian, prevenindu-se astfel parlamentările interminabile, scene de culise și aranjamente de tot felul, care n-au lipsit niciodată din arsenalul războiului psihologic și informațional omniprezent pe mapamond înainte de antichitatea lui Sun Tzî și până azi, decât să se aștepte argumentarea științifică prealabilă a fiecărei acțiuni.

Aceasta este, în general, modelul american de acțiune, care a dus la soluționarea rapidă a crizelor, dar care a avut efecte secundare extrem de dureroase și de tragice pentru Statele Unite ale Americii. Pentru că violența generează violență.

Situațiile de criză sunt specifice stării de haos. Această stare este obiectivă în evoluția omenirii, definindu-se ca dezorganizare în vederea unei noi organizări, este foarte profitabilă pentru tot felul de grupări și regrupări de forțe (îndeosebi ale „răului”, cum ar spune americanii), în vederea realizării unui „fait accompli” (fapt împlinit) și ajungerii în noua ordine (pe care, oricum, n-o pot împiedica, ci doar întârzia) pe o poziție importantă, pe cât posibil invulnerabilă sau cu un grad de invulnerabilitate redus.

Germanii care provoacă apariția unor crize militare, economice, politice și sociale sunt diversificați, sunt fără patrie, urmăresc apariția unor tulburări și implicit

instalarea stării de dezordine. Locația lor, uneori greu de descoperit, se găsește în lumea interlopă, dar și cea a unor cercuri ale economiei internaționale subterane, ale finanțelor, extremismului politic și fundamentalismului religios.

Modalitățile de manifestare ale acestor cercuri sunt diversificate aparent fără legături între ele dar fac parte dintr-un sistem bine pus la punct. Crizele din Orientul Apropiat, Orientul Mijlociu, Balcani, Caucaz, Indonezia, Ucraina, Crimeea, India la care mai adăugăm și cele mai recente atacuri teroriste ne dau o imagine cât de cât completă asupra efectelor acestora cu unele trăsături comune. Aceste trăsături sunt: profitarea de starea de haos, de restricțiile financiare și dificultățile economice și finanțarea subterană a unui sistem de securitate internațională viabil și eficient; „constituirea și consolidarea rețelelor crimei organizate și terorismului internațional cu noduri de dirijare în puncte invulnerabile și module de acțiune în punctele-cheie; folosirea prevederilor legislației internaționale cu privire la drepturile omului și la drepturile minorităților pentru a-și asigura propria libertate de acțiune și a realiza un adevărat dispozitiv ofensiv strategic modulat pe punctele vulnerabile ale planetei (ale statelor care au posibilitatea să controleze și să limiteze libertatea de acțiune a rețelelor economice și financiare subterane și a agenților acestora); penetrarea, prin sistemul corupției, a unor filosofii revanșarde, a unei filosofii a răzbunării, care a dat naștere unui terorism primitiv, răzbunător, fundamentalist și nu aparține numai fundamentalismului islamic, ci și altor cercuri extremiste, de sorginte politică, etnică sau religioasă; crearea impresiei că ne apropiem de un conflict intercivilizațional, de un război al civilizațiilor”, criza de falie.

Principalele crize ale începutului de secol, cu efect în planul relațiilor internaționale și în cel al mediului internațional de securitate au fost următoarele: criza hidrocarburilor, care a dus la războiul din Golf; criza profundă a Africii, care

întreține războaiele din Somalia, din Angola (războiului diamantelor și al petrolului), din Rwanda, din Congo, din Eritreea etc; criza etnică și secesionistă din Balcani, care a reliefat o recrudescență fără precedent a terorismului militar (UCK și Armata de Eliberare din Macedonia sunt expresii clasice ale acestui tip de terorism, ca și IRA și ETA); criza separatistă din Cecenia (pe care Moscova o consideră teroristă, datorită faptului că guerilele cecene sunt ilegale și acțiunile acestora asupra capitalei Rusiei, altor orașe din Federație și asupra populației); criza din Orientul Apropiat (războiul dintre armata israeliană și palestiniană); crizele din Orientul apropiat, după Primăvara Arabă, intervențiile din Siria, Irak, Egipt, Libia acțiunile Statului Islamic (ISIS) și intervențiile vecinilor, a marilor actori internaționali și a statelor riverane conflictului.

După războiul din Orientul Mijlociu, după transformarea unor țări ca Iranul în republici fundamentaliste, precum și după adoptarea acestei concepții de către conducătorii unor țări arabe - cazul Libiei și Irakului - terorismul a căpătat un caracter statal, ajungând la situația din prezent, când unele state s-au transformat în baze unde aceștia își pregătesc luptătorii și unde pregătesc sângeroasele atacuri.

Abordarea luptei contra terorismului, are ca principală caracteristică permanența, aflându-se totdeauna în faza de pregătire și ajungând, în anumite momente de apogeu, la acțiuni violente, de lovire a „șintelor”, impune, strict din punct de vedere militar, reliefaarea câtorva aspecte/trăsături: *cercetarea permanentă a acestor grupări și a statelor care-și pun teritoriile la dispoziție pentru a se evita, atunci când este posibil, surprinderea totală - așa cum nu s-a realizat în cazul atentatului din 11 septembrie 2001, contra S.U.A; executarea de atacuri surpriză asupra acestor grupări în scopul deșeurii anumitor acțiuni, lichidării sau reducerii potențialului lor de acțiune; declanșarea atacurilor masive de represiune în cazul când, conform legislației internaționale, acțiunile acestor grupări constituie agresiune asupra teritoriului unui stat; structural, forțele care participă trebuie să aibă ca o*

caracteristică dominantă faptul că se bazează pe trupe specializate și, numai la nevoie, când amploarea luptei crește, să se completeze și cu trupe nespecializate. Componenții trupelor specializate trebuie să fie în măsură să desfășoare atât acțiuni de culegere de informații antiteroriste cât și acțiuni de lichidare a grupurilor și de zădărniciere a acțiunilor acestora-contrateroriste; *durata acțiunilor este foarte diferită*, putând începe cu acțiunile fulger (exp. de lichidare la sol a unui grup care a deturnat o aeronavă) și până la acțiuni de durată, care să capete aspectul unui război local sau chiar global. Aici trebuie avut în vedere că nici o situație nu va semăna cu cealaltă, și totdeauna nici o abordare nu va fi o repetare.

CAPITOLUL V

COOPERAREA SERVICIULUI DE PROTECȚIE ȘI PAZĂ CU STRUCTURILE DE PROFIL DIN ALTE STATE PENTRU PREGĂTIREA ȘI EXECUTAREA ACȚIUNILOR SPECIFICE

Conform art.4(1) din Legea nr. 191/1998 „pentru îndeplinirea atribuțiilor ce îi revin, Serviciul de Protecție și Pază colaborează cu Ministerul Apărării Naționale, Ministerul Afacerilor Interne, Serviciul Român de Informații, Serviciul de Informații Externe, Serviciul de Telecomunicații Speciale, cu alte ministere și organe de specialitate ale administrației locale”.

Instituțiile prevăzute la alin. (1) sunt obligate să acorde Serviciului de Protecție și Pază, în limita competențelor legale, sprijinul necesar îndeplinirii atribuțiilor prevăzute de lege.

Transformarea ireversibilă a raporturilor inter-statale, survenită odată cu începutul anilor '90, dar cu precădere după momentul de referință 11 septembrie 2001, a generat un val de reforme și restructurări și la nivelul serviciilor de

informații. La mai puțin de două decenii după încheierea oficială a confruntării clasice, specifice Războiului Rece, dintre cele două blocuri oponente, structurile de securitate se confruntă cu o nouă provocare – o luptă generalizată împotriva terorismului islamic și a altor amenințări neconvenționale, ceea ce impune noi eforturi de adaptare. În acest context, s-a conturat din ce în ce mai clar necesitatea formulării unor răspunsuri conjugate la provocările noului mediu de securitate, ceea ce implică dezvoltarea capacității de adaptabilitate, flexibilitate și reacție rapidă. Coordonatele actuale de securitate, determinate pe de o parte de dispariția dihotomiei create de ideologia comunistă, iar pe de altă parte de amplificarea amenințărilor neconvenționale, au condus la înregistrarea unei deschideri către cooperare și la extinderea domeniilor de colaborare între nucleele care compun „rețeaua globală de securitate”.

Problematica cooperării în „intelligence” este un subiect puțin dezbătut individual în lucrările de specialitate, existând numeroase constrângeri date de natura domeniului de activitate de care aparține, precum și de tradiționalele necesități de menținere a conspirativității și secretizării impuse de reglementările specifice. În acest context, inițiativa alegerii acestui subiect ca temă de studiu și abordarea lui dintr-o perspectivă cât mai „actualizată” ar putea părea dificil de dus la îndeplinire. Totuși, importanța deosebită a tematicii alese pentru activitatea serviciilor de informații, caracterul actual și complexitatea sa au constituit argumente solide care au fundamentat această alegere.

Astfel, am optat mai întâi pentru o abordare conceptuală, în care au fost expuse principalele repere teoretice de natură să portretizeze succint și cât mai general profilul domeniului de activitate avut în vedere, am particularizat mai apoi pe exemplul modelului american, expunând elemente privind transformările comunității de intelligence din SUA și noua viziune strategică privind cooperarea

inter-servicii, pentru ca în partea finală să analizez în paralel cele două fațete ale relației bilaterale dintre comunitățile de informații din SUA și Israel, respectiv parteneriatul strategic avansat și inițiativele de spionaj care dublează această relație „de tradiție”. S-a avut în vedere de asemenea, și anticiparea, în limita documentației avute la dispoziție, a principalelor direcții de evoluție ale relațiilor de parteneriat dintre serviciile de informații pe termen scurt și mediu.

Prezentul capitol reflectă latura mai puțin cunoscută a serviciilor de securitate, cea diplomatică, cooperativă, contribuind în acest fel la demontarea mitului privind opacitatea și închistarea „tradițională” a acestor structuri. Permeabilitatea granițelor și libera circulație sunt câteva dintre atributele specifice unei societăți în curs de globalizare, care se reflectă la scară mai mică și la nivelul serviciilor de intelligence, altădată adevărate embleme ale puterii statale, naționale.

Actualmente, activitatea de cooperare cu structuri omoloage străine se conturează drept o practică mutual avantajoasă, prin care se asigură evitarea dublării și suprapunerii contraproductive, indezirabile, a eforturilor materiale și de personal alocate pentru soluționarea unei problematice de interes comun. Se asigură astfel un consum eficient al resurselor disponibile, în paralel cu dobândirea graduală a unui statut din ce în ce mai bine conturat în marea „comunitate” a serviciilor de informații.

Serviciul de Protecție și Pază din România, în dorința de a dezvolta o colaborare bilaterală și multilaterală pe domenii ce vizează asigurarea protecției demnitarilor și paza obiectivelor speciale, a stabilit acorduri cu servicii similare din alte state.

Din numeroasele acțiuni desfășurate, cooperarea a vizat și vizează: schimbul de date și informații de interes comun necesare prevenirii și combaterii acțiunilor teroriste și atentatelor la adresa demnitarilor din competență; informarea reciprocă

despre persoane, grupuri sau organizații ale căror acțiuni pot constitui factori de risc sau iniția stări de pericol la adresa demnitarilor din competență; managementul crizelor; participarea la exerciții sau aplicații de specialitate precum și la schimburi de experiență; pregătirea personalului; protecția informațiilor clasificate; înzestrarea cu armament, echipament și alte materiale specifice misiunilor de protecție și pază; activități privind pregătirea și executarea zborurilor speciale; control tehnic antiterorist și intervenție pirotehnică; protecție și intervenție antiteroristă; comunicații și informatică; logistica misiunilor de protecție și pază; sistemul de recuperare medicală și de recreere prin reciprocitate; activități culturale și sportive și alte domenii de interes reciproc care vor fi convenite de către părți pe timpul cooperării.

Bilanțurile desfășurate în urma pregătirii și desfășurării a numeroase misiuni de protecție a înaltelor personalități, s-au desfășurat în condițiuni bune și ca urmare a realizării cooperării prin numeroase forme, dintre care enumerăm: vizite reciproce; discuții și consultări bilaterale în probleme de interes comun; seminarii și conferințe pe probleme specifice; schimb de experiență; participarea în comun a personalului la diferite forme de pregătire de specialitate, la exerciții sau aplicații; desfășurarea în comun a unor forme de pregătire pe linia cunoașterii limbilor străine; alte forme de cooperare convenite.

CONCLUZII ȘI PROPUNERI

Începutul de secol și mileniu deschide o nouă eră în politica internațională în care securitatea și implicit competiția pentru afirmarea și consolidarea noilor centre de putere, ocupă locul central în determinarea evoluției lumii și stabilirea noii ordini mondiale. În această etapă factorii de risc sunt numeroși, iar mutațiile care s-

au produs brusc în domeniul politic, în cel economic, în cel social și în cel cultural, au generat nevoia de a reconfirma fizionomia structurilor de protecție și pază, a sistemelor de pregătire și a modalităților de cooperare.

- În principiu, fiecare stat își structurează serviciile de protecție și pază în funcție de experiența misiunilor pe care le-a avut de îndeplinit. Experiența pătrunde adânc în teorie și se transmite, adesea cu lux de amănunte, în viitoarea configurație, în modalitățile de pregătire și executare a cooperării și coordonării în diferite ipostaze. Numai structurile de protecție și pază care reușesc să facă distincție clară între experiența trecută și noile provocări, mutațiile impuse de factorii generatori de insecuritate, de noile riscuri și amenințări, vor reuși să facă față și să înțeleagă fizionomia posibilă a amenințărilor la care vor fi supuși înaltele personalități și să se pregătească temeinic pentru a-i face față oricăror riscuri și pericole la adresa înalților demnitari.

- Din aceste riscuri, amenințări și pericole la adresa înaltelor personalități la care sunt supuse structurile de protecție și pază, derivă sarcinile și misiunile unităților, concretizate în sistemele de pregătire și structurare a forțelor, în planurile operaționale, în planurile de cooperare și colaborare, în alte acțiuni pe care le impun specificul misiunilor, toate materializate în concepția unitară de prezentare și desfășurare a misiunilor de protecție și pază. Toate acestea, și în special problemele de cooperare, am încercat noi să le cuprindem în lucrarea noastră, cu speranța că am făcut un lucru util, că multe din ideile și concluziile noastre se vor transforma în rezolvări practice.

- Luând în considerare toate aspectele menționate în teza de doctorat, putem concluziona asupra faptului că domeniul cooperării structurilor de protecție și pază în intelligence este un segment de activitate extrem de complex, de a cărui funcționare eficientă depinde în bună măsură calitatea acțiunilor unei structuri de

informații. Neputând fi delimitat întru-totul de sfera diplomației sau de cea a spionajului, subiectul merită o atenție deosebită din partea analiștilor și specialiștilor cu preocupări în acest sector.

- Interesant de amintit este și paradoxul care rezultă din coexistența demersurilor de cooperare din ce în ce mai numeroase și accesibile opiniei publice, dat fiind contextul actual dominat de ideea de globalizare, și a mitului potrivit căruia serviciile de informații nu conlucrează. Îndoiala privind nivelul de cooperare reală a structurilor de securitate ale diferitelor țări este la fel de veche precum istoria coalițiilor. „Împărțirea” informațiilor echivalează cu „împărțirea” puterii, aceasta fiind una dintre justificările reticenței tradiționale față de perspectiva cooperării într-un domeniu precum cel al activității de „intelligence”. Deși s-a optat pentru o abordare succintă și fundamentată exclusiv pe materiale cu caracter public, cele menționate în prezenta lucrare sunt de natură să probeze amploarea deosebită dobândită în ultimul timp de acțiunile de cooperare la nivel extern, însă, în mod paradoxal, prejudecata privind reticența acestor entități față de ideea de deschidere, cooperare și transparență persistă încă în mentalitatea publică.

- Explicațiile sunt cu siguranță numeroase, însă mai relevante pentru subiectul dezvoltat consider a fi următoarele trei:

- prima constă în aceea că, numeroși jurnaliști sau cadre universitare puțin „curioase”, precum și anumiți decidenți politici greșit informați, care se bucură de recunoaștere publică, nu cunosc nici semnificația reală a acestor acte de cooperare, nici limitele acestora, impuse de natura schimbului de informații. Se poate aprecia totuși, că cel puțin parțial, această ignoranță poate fi justificată ca urmare a „discreției” tradiționale a serviciilor de informații;

- cea de-a doua explicație rezidă într-o anumită imagine a statului. Citim adesea că statul, prin intermediul serviciilor sale de informații, caută să-și spioneze

propriii cetățeni, manifestând lipsă de respect față de viața lor privată. Dar, în mod curios această acuază, este asociată cu o alta, potrivit căreia serviciile de informații nu cooperează, ca și cum acestea, deși omnipotente și omniprezente în viața publică, și-ar fi autoimpus acest lucru. Așadar, statul apare în viziunea publică drept un aparat administrativ obsedat de control și total inadaptat la realitatea relațiilor internaționale, cu atât mai puțin la perspectiva globalizării. Totuși, în mod paradoxal, deși în mod constant apar în mass-media dezvăluiri privind existența unor entități de cooperare precum Echelon sau Alliance Base, care dovedesc contrariul, aceste contraexemple nu reușesc încă să altereze prejudecata generală privind opacitatea și lipsa de deschidere a structurilor de intelligence;

- o a treia explicație care arată motivele care fac ca aceste opinii eronate să persiste constă în demersurile unor organe de presă care întrețin aceste curente de opinie, denunțând uneori cu virulență un stat „incapabil să se adapteze la noile realități”, încercând să-și atribuie o conștiință civică dezvoltată în numele transparenței și adevărului. Astfel, asigurarea perpetuării în timp a mitului privind absența cooperării între serviciile de informații este una dintre strategiile necesare pentru afirmarea mass-media ca o legitimă „a patra putere a statului”.

• Lăsând la o parte aceste percepții eronate ale societății civile privind cooperarea, care de altfel reprezintă doar o parte neînsemnată din totalul prejudecăților existente față de activitatea derulată de serviciile de informații, trebuie spus că formele de parteneriat bi și multilaterale reprezintă o cerință esențială a mediului internațional de securitate de după sfârșitul Războiului Rece. Demersurile de cooperare au cunoscut un trend constant ascendent, mai întâi în palierul militar, unde s-a remarcat existența unui flux informațional amplu și extrem de eficient între diferitele structuri, în cadrul operațiunilor comune derulate prin intermediul organizațiilor internaționale, dar și în domeniul securității, unde

treptat, s-a conturat de asemenea o tendință pronunțată în acest sens, riscurile și amenințările de securitate putând fi prevenite și contracarate efectiv doar la nivel multilateral, prin schimburi constante de informații între servicii.

- Important de avut în vedere este însă faptul că, parteneriatele la nivel internațional pot reprezenta o soluție viabilă doar în măsura în care este depășit planul abordării teoretice și există voința comună a tuturor actorilor implicați pentru structurarea și implementarea unei strategii clare și realiste, capabilă să-și atingă obiectivele fundamentale asumate. Mai mult, cooperarea în domeniul activității de intelligence a impus o nouă etapă în conlucrarea dintre serviciile de specialitate: deplasarea centrului de greutate dintre schimbul de informații cu caracter de generalitate spre cooperarea pe cazuri și acțiuni punctuale, ca modalitate de valorificare optimă a potențialului oferit de partenerii implicați.

- Ultima perioadă (îndeosebi după septembrie 2001) a adus progrese notabile în acest segment al muncii de informații, imperativele discreției și secretizării, elemente-cheie pentru reușita acțiunilor de intelligence, armonizându-se din ce în ce mai bine cu demersurile de cooperare bi și multilaterale, devenind mult mai flexibile și adaptabile la specificul fiecărei acțiuni impuse de mutațiile și provocările noului mediu de securitate.

- Se recomandă așadar, direcționarea eforturilor în vederea depășirii acestor limite care apar inerent în activitatea de cooperare, precum și formularea de soluții viabile, aplicabile în practică și nu doar la nivel teoretic, care să permită o armonizare cât mai eficientă între interesele individuale și de grup, între atributul naționalismului pe care multe state insistă încă să-l mențină și noile tendințe de organizare sub forma entităților multilaterale, colective. Deși prioritizarea interesului național rămâne încă o constantă a relațiilor bi și multilaterale dintre diferitele servicii de informații, evoluția și progresele deosebite înregistrate în acest

domeniu, cel puțin în perioada post Războiul Rece, nu pot fi puse la îndoială. Din această perspectivă, se poate aprecia anticipativ, fără teama de a greși, continuitatea procesului de dezvoltare, consolidare și extindere a parteneriatelor dintre structurile de intelligence ale diferitelor state, ceea ce se va materializa într-o replică din ce în ce mai solidă la provocările noului mediu internațional de securitate.

- Serviciul de Protecție și Pază, a evoluat după anul 1989, din punct de vedere al dotării, pregătirii, organizării și cooperării, în raport permanent cu evoluția riscurilor și amenințărilor la adresa înaltelor personalități. Totodată, gradul de asigurare a protecției și pazei înalților demnitari reflectă standardele și condiționările din statele democratice, gradul de operativitate și compatibilitatea structurilor componente și disponibilitățile de cooperare cu alte structuri.

Putem afirma, având multiple argumente, faptul că structurile Serviciului de Protecție și Pază, interoperabile permanent cu alte structuri din sistemul de securitate națională care se ocupă de paza și protecția înaltelor personalități, au depus permanent toate eforturile pentru prevenirea eventualelor atentate asupra reprezentanților statului, fiind un bun exemplu vizavi de alte structuri similare. Evidențiem aici foarte buna colaborare cu United States Secret Service, un serviciu care a contribuit la pregătirea, dotarea și antrenarea personalului Serviciului de Protecție și Pază, parte din personalul acestuia, ca urmare a susținerii unor examene de specialitate în fața partenerilor internaționali, participă la paza și protecția înaltelor personalități în zonele de conflict.

BIBLIOGRAFIE SELECTIVĂ

I. DOCUMENTE, LEGI ȘI ACTE NORMATIVE

Legislație națională

- Constituția României;
- Strategia națională de apărare a țării pentru perioada 2015-2019;
- Ghidul strategiei națională de apărare a țării pentru perioada 2015-2019;
- Legea nr.40 din 18.12.1990 privind organizarea și funcționarea Ministerului Administrației și Internelor;
- Legea 51/1991 privind Siguranța Națională a României;
- Legea 14/1992 privind organizarea și funcționarea Serviciului Român de Informații;
- Legea nr.45/1994 privind apărarea națională a României;
- Legea nr.92/1996 privind organizarea și funcționarea Serviciului de Telecomunicații Speciale;
- Legea nr.35/1997 pentru organizarea și funcționarea instituției Avocatului Poporului;
- Legea nr. 1 din 6 ianuarie 1998 (republicată) privind organizarea și funcționarea Serviciului de Informații Externe;
- Legea nr. 191 din 19 octombrie 1998 privind organizarea Serviciului de Protecție și Pază;
- Legea nr.40 din 16 ianuarie 2002 privind aprobarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr.29/2001 pentru completarea Legii nr.40/1990 privind organizarea și funcționarea Ministerului Administrației și Internelor;
- Legea 182, din 12 aprilie 2002, privind protecția informațiilor clasificate;

- Legea nr. 191/1998 privind organizarea și funcționarea Serviciului de Protecție și Pază, modificată și completată prin OUG nr. 103/2002 aprobată prin Legea nr.67/2003 (MO nr.402/22.10.1998);
- Legea nr.51/1991 privind siguranța națională a României (MO nr. 163/7.08.1991);
- Legea nr.415/2002 privind organizarea și funcționarea Consiliului Suprem de Apărare a Țării (MO nr.494/10.07.2002);
- Legea nr.80/1995 privind Statutul cadrelor militare, modificată și completată (MO nr.155/20 iulie 1995);
- Legea nr.535/2004 privind prevenirea și combaterea terorismului (MO nr.1161/8.12.2004);
- Legea nr. 60/1991 privind organizarea și desfășurarea adunărilor publice - republicată (MO nr.888/ 29 septembrie 2004);
- Legea nr. 672/2002 privind auditul public intern;
- Legea nr. 60/1991 privind organizarea și desfășurarea adunărilor publice - republicată (MO nr.888/ 29-septembrie 2004);
- Legea nr. 672/2002 privind auditul public intern;
- Legea nr.191/1998 privind organizarea și funcționarea Serviciului de Protecție și Pază, modificată și completată prin OUG nr.103/2002 aprobată prin Legea nr. 67/2003 (MO nr.402/22.10.1998);
- Hotărârea nr.30 din 23 iunie 1993 privind organizarea și funcționarea Comisiei comune permanente a Camerei Deputaților și Senatului pentru exercitarea controlului parlamentar asupra activității Serviciului Român de Informații;
- Hotărârea nr.318 din 20 aprilie 2000 pentru aprobarea Strategiei Militare a României;

- Hotărârea nr.353 din 15 aprilie 2002 pentru aprobarea Normelor privind protecția informațiilor clasificate ale Organizației Tratatului Atlanticului de Nord, România;
- Hotărârea nr.354 din 15 aprilie 2002 privind înființarea, organizarea și funcționarea Agenției de Acreditare de Securitate, Agenției de Securitate pentru Informatică și Comunicații și Agenției pentru Distribuirea Materialului Criptografic;
- Hotărârea nr.585 din 13 iunie 2002 pentru aprobarea Standardelor naționale de protecție a informațiilor clasificate în România;
- Hotărârea Guvernului României nr.845 din 31 iulie 2002, privind organizarea și funcționarea Oficiului Registrului Național al Informațiilor Secrete de Stat;
- Hotărâre de guvern nr. 1491/2004 pentru aprobarea Regulamentului - cadru privind structura organizatorică, atribuțiile, funcționarea și dotarea comitetelor și centrelor operative pentru situații de urgență (MO nr.885/28 septembrie 2004)
- Hotărârea C.S.A.T. nr.36/2002 privind „Strategia Națională de Prevenire și Combatere a Terorismului”;
- Hotărârea nr.1508 din 18 decembrie 2002 privind constituirea Comitetului Executiv pentru Integrare Europeană și a Consiliului Suprem de Apărare a Țării;
- Ordonanța nr.52/1998 privind planificarea apărării naționale a României;
- Ordonanța de urgență nr. 14 din 26 ianuarie 2001 privind organizarea și funcționarea Ministerului Apărării Naționale;
- Constituția României, art19 (Consiliul Suprem de Apărare a Țării);

- Constituția României, revizuită prin Legea nr. 429 din 18 septembrie 2003;
- Dosar nr. 10930; acest ordin a fost publicat integral de Marius Oprea în „România Liberă”, 10 decembrie 2001;
- Decretul nr. 710/1967 privind organizarea și funcționarea Ministerului Afacerilor Interne" în Ministerul Justiției;
- Președinția României, Strategia de Securitate Națională a României, în „Buletin Informativ”, număr special, iunie 1999;

Legislație internațională

- Carta Națiunilor Unite, 26 iunie 1945;
- Departamentul Canadian al Afacerilor Externe și Comerțului Internațional, „*Securitatea persoanelor: Siguranța Oamenilor într-o Lume în Schimbare*”, Ottawa, aprilie 1998;
- Consiliul Nord-Atlantic, *Conceptul Strategic al Alianței*, Washington DC, 24 aprilie 1999, para.10;

II. LUCRĂRI DE SPECIALITATE

Autori români

- Andreescu Anghel, *Terorismul internațional, flagel al lumii contemporane*, Editura MAI, București, 2003;
- Andreescu Anghel, *Terorismul – amenințare majoră a democrației secolului XXI*, Editura MAI, București, 2004;
- Aradăvoaicei Gheorghe, Gabriel Naghy, Dan Nița, Brezezinski Z., *Sfârșitul terorismului?*, Editura „Antet”, București, 2002, *Marea tablă de șah*, București, 2000; *Europa Centrală și de Est în ciclul tranziției*, Editura Diogene, 1995;

- Bădescu Ilie; Dungaciu Dan, *Sociologia și Geopolitica. frontierei*, Editura Floarea albastră, București, 1995;
- Bidu Ioan, Troncota Cristian, *Coordonate de securitate*, București, Editura ANI, 2005;
- Bidu Ioan; Troncotă Cristian; Blidaru Horațiu, *Serviciile secrete de informații după încheierea războiului rece - S.U.A, Marea Britanie, Rusia, Israelul* - Editura ANI, 2002;
- Bodunescu Ion, *Flagelul terorismului internațional*, Editura Militară, București, 1978;
- Boicean Danusia, Troncota Cristian (coord.), *Criminalitatea organizată transfrontalieră*, București, Editura C.S.S.N., 2007;
- Calafeteanu Ion, *Revizionismul ungar și România*, Editura Enciclopedică, București, 1995;
- Ciobanu Nicolae, *Studii de politică de apărare și istorie militară/Anuar 1997*, Editura Pro Transilvania, 1997;
- Chiru Irena, *Imaginea României în lume*, București, Editura Top Form, 2006;
- Chis Ioan, Popa Cristian, *Terorismul contemporan: fenomen și infracțiune*, Referenți științifici: Stan Petrescu, Traian Liteanu, Paul Lungu, Stan Dumitru Stăvărache, Gheorghe Comșa, Gheorghe Carașcă, București, Editura Academiei Naționale de Informații, 2007;
- Constantiniu Florin, *O istorie sinceră a poporului român*, Editura Univers Enciclopedic, București, 1997;
- Cosma Neagu, Ion Stănescu, *De la iscoadă la agentul modern în spionajul și contraspionajul românesc*, Editura Paco, București, 2001;
- Cristescu Radu Constantin, *Serviciile Secrete din România și*

scandalurile de corupție, 1989-2001, Editura Antet xx Press, București, 2002;

- Cristian Troncotă, *Practici și mentalități în activitatea aparatului de Securitate din România, 1948-1965*, în „Arhivele totalitarismului”, nr.1-2/2000;

- Culda Lucian, Deac Aron Liviu, *Situația națiunilor*, Editura Licorna, 1999; „*Fenomenul militar*”, curs AISM; *50 de ani care au zguduit lumea 1944-1994*. Editura Știință și Tehnică, 1995;

- Dorina Danielescu, *Principalele amenințări și vulnerabilități la adresa României*, decembrie 2006;

- Enache Marian, *Exercitarea funcției control parlamentar asupra Serviciului Român de Informații*, în „Controlul parlamentar”, Editura Polirom, Iași, 1997;

- Gal Ionel, *Rațiune și represiune în Ministerul de Interne, 1965 - 1989*, vol. I, Editura Domino, 2002;

- Gheorghe Toma, *Strategia apărării totale, Prezent și viitor*, Tipografia Artprint, 1999;

- Gheorghe Toma, Anghel Andreescu, *Conflictele sfârșitului de mileniu*, Editura Tripolis, 1999;

- Gheorghe Toma, Hedeșiu Emil, *Contracurarea crimei organizate transfrontaliere*, Editura U.N.Ap., 2005;

- Gheorghe Toma, *Securitatea instituțiilor sub impactul globalizării*, Editura ANI, București, 2007;

- Gheorghe Toma, Țical George, *Asimetrie și neconvențional în zorii mileniului trei*, Editura Sitech, 2006;

- Gheorghe Toma, *Securitatea națională din perspectiva noilor arhitecturi*

de securitate ale începutului de secol, Editura ANI, 2006;

- Gheorghe Toma, Mircea Mureșan, *Provocările începutului de mileniu*, Editura U.N.Ap., București, 2003;

- Gheorghe Toma, *Securitatea națională sub impactul amenințărilor asimetrice* Editura ANI, București, 2006;

- Gheorghe Toma, Gabriel Naghi, *Ora care a schimbat lumea – Asimetria începutului de secol*, Editura Presa Națională, București, 2004;

- Gheorghe Toma, *De la securitatea individuală la securitatea colectivă*, Editura Bioterra, București, 2003;

- Gociman Aurel, *România și Revizionismul Maghiar*, Ediția a II-a București, 1934;

- Hariuc Constantin, *Identificarea și contracararea agresiunilor informaționale. Aspecte metodologice*, Editura Licoma, București, 2000;

- Iliescu Ion, *Integrare și globalizare. Viziunea românească*, Editura Presa, Națională, București, 2003;

- Irimia Ion, *Securitatea României la răscruce de milenii*, Editura AISM, 2000.

- Lipatti Valentin, *Război și Pace în Balcani*, Editura Fundației „România de Mâine”, 1994.

- Maxim Ioan V., *Terorismul*, Editura Politică, București, 1989;

- Mișuț Liana, *Dilemele științei politice*, Editura Enciclopedică, București, 1995;

- Munteanu Miruna, Alexe Vladimir, *Ministerele din 11 septembrie și noua ordine mondială*, Editura Ziua, București, 2002;

- Nicolaescu Gheorghe, *Gestionarea crizelor rezultate din evoluția surselor de insecuritate, în condițiile regionalizării și globalizării. Aspecte*

politico-militare (teză de doctorat susținută în cadrul Academiei de Înalte Studii Militare și publicată sub formă de rezumat), în „Dosare ultrasecrete”, 2 august 2003, p.1;

- Păun Vasile, Popa Anca Monica, *O provocare strategică: războiul informațional*, Editura U.T.L., București, 2001;

- Petrescu Stan, *Apărarea și securitatea europeană*, București, Editura Militară, 2006;

- Rogoian Aurel, Ureche Marian, *Serviciile secrete străine. Retrospective și actualitate. Interferențe în spațiul românesc*, vol. I, II, Editura Paco, București, 1999;

- Troncotă Cristian, *Duplicitarii. Din istoria serviciilor de informații și securitate a regimului comunist din România, 1965-1989*, Editura Elion, București, 2003;

- Țuțu Pișleag, *Intervenția de la misiune la acțiune*, Editura Mirton, Timișoara, 2003;

- Țuțu Pișleag, Ion Marin, *Geopolitica și terorismul*, Editura Sitech, Craiova, 2009;

- Țuțu Pișleag, Florinel Iftode, *Securitate regională*, Editura Universitară Danubius, 2016;

- Țurlea Stelian, *C.I.A. „Compania” cu ușile deschise*, Editura Fundației PRO, București, 2000;

- Văduva Gheorghe, (coordonator), *Terorismul - dimensiune geopolitică și geostrategică. Războiul terorist. Războiul împotriva terorismului*, Editura A.I.S.M., București, 2002.

Autori străini

- Alex P.Schmid; Albert J. Jongman, *Political Terrorism*, Amsterdam,

North Holland Publising Company, 1998 aqud Terorismul. Istoric, formă, combatere, Culegere de studii, București, Editura Omega, 2001;

- Andre Huting, *Ciocnirea civilizațiilor și refacerii ordinii mondiale*, Editura Antet, Oradea, 1998;

- Andrew Christopher, *CI.A. și Casa Albă. Serviciul secret și Președinția americană de la George Washington la George Bush*, Editura All, București, 1998;

- Andrew Christopher & Gordievski Oleg, *KGB. Istoria secretă a operațiunilor sale externe de la Lenin la Gorbaciov*, Editura All, București, 1995;

- Ashton B. Carter, William J. Perry și John D. Steinbruner, *Un nou concept de securitate de cooperare*, Washigton, DC: The Brookings Institution Press, 1993;

- Barry Buzan, *Popoarele, statele și teama*, Editura Cartier, București, 2000.

- Bill McSweeney, *Securitate, Identitate și Interese, O Sociologie a Relațiilor Internaționale*, Cambridge: Cambridge Univ. Press, 1999;

- Bzerzinski Zbigniew, *Europa Centrală și de la Est în cicloul tranziție*, București, 1995, p. 199-208;

- Calvocaressi Peter, *Politica mondială după 1995*, Editura Alfa, București, 2002;

- Dewerpe Allain, *Spionul*, Editura Nemira, București, 1998;

- Faligot Roger Kauffer Remi, *Istoria spionajului*, 4 vol., Editura Nemira, București, 2000;

- Fitz Gibbon, Constantin, *Secret Intelligence in the Tentieth Century*, London, 1976;

- Fontaine Andre, *Istoria Războiului Rece*, vol. 3-4, *De la războiul din*

Coreea la criza alianțelor 1950-1967, București, Editura Militară, 1992,p.237;

- Franklin D. Roosevelt și Winston Churchill, *Carta Atlantică*, Agenția Bay, Newfoundland, 14 iulie 1941. Carta Atlantică a fost apoi introdusă în Declarația Națiunilor Unite;

- Gareth Evans, „*Securitatea de Cooperare și Conflictetele din Interiorul Statelor*”, Foerign Policy, No.96, toamna 1994;

- Geoffrey D'aumale, Jean-Pierre Faure, *Quide de l'espionage et du contre-espionage. Histoire et technique*, Paris, 1998;

- Hilarz French, *Confruntarea cu globalizarea ecologică*, în Lester R.Brown și colaboratori. *Probleme globale ale omenirii. Starea lumii 2000*, Editura Tehnică, București, 2000;

- Immanuel Kant, „*Pacea perpetuă*”, 1795, citat în *Clasicii Teoriei Politice Moderne: Machiavelii*, ed., Steven M.Cahn, London/Oxford: Oxford University Press, 1996;

- Jean-Luc Marret, *Tehnicile terorismului*, Editura Corint, București, 2002;

- John O.Koehler, *STASI, Fața ascunsă a poliției secrete est-germane*, București, Editura Omega, 2001;

- Kissinger Henry, *Diplomația*, Editura All, București, 1998;

- Knightley Phillip, *The Second Oldest Profession-Spies and Spying in the to Twentieth Century*, N.Y., Penguin Books, 1988;

- Koch Stephen, *Sfârșitul inocenței. Intelectuali din occident și tentația stalinistă. 30 de ani de război secret*, Editura Albatros București, 1997;

- Loyd Andrew; Mathews Peter, *Bioterorismul, flagelul mileniului III*,

Editura „Hiperion”, Cluj-Napoca, 2002;

- M. Emilian Fontaine, *Istoria Războiului Rece*, Editura Militară, 1991;
 - Michael Mihalka, „*Concepte de Securitate de Cooperare*”, lucrare pregătită pentru Senior Executive Course, Colegiul de Studii Internaționale și de Securitate, Centrul European George C. Marshall pentru Studii de Securitate, Garmisch-Partenkirchen, Germania: iulie 1998;
 - Pisier Eveline, (coordonator), *Istoria ideilor politice*, Editura Amarcord, Timișoara, 2000;
 - Ranelagh John, *CIA - ascensiunea și declinul*, Editura All, București, 1997;
 - Richelson Jeffrey T., *Un secol de spionaj. Serviciile de informații în secolul XX*, Editura Humanitas, București, 2000;
 - Servier Jean, *Terorismul*, Institutul European, Iași, 2002;
 - Silberzahn Claude, Guisnel Jean, *Au coeurdu secret*, Paris, 1995;
 - Thomas L. Friedman, *Lexus și măslinul. Cum să înțelegem globalizarea*, Editura Fundației PRO, București, 2001;
 - Toffler Alvin, Powershift. *Putere în mișcare*, Editura Antet, Oradea, 1995.
- A crea o nouă civilizație. Politica în al treilea val, Editura Antet, Oradea, 1995;
- Walter Laquer, *The Age of Terrorism*, Little Brown, 1987;
 - Wilhelm Von Angeldorf, *Secolul XX - secol al minciunii dirijate*, Editura Samizdat, 2000.